

Менеджмент

УДК 658.155.4

Жигалкевич Жанна Михайлівна

*доктор економічних наук, доцент,
професор кафедри менеджменту підприємств
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»*

Жигалкевич Жанна Михайловна

*доктор экономических наук, доцент,
профессор кафедры менеджмента предприятий
Национальный технический университет Украины
«Киевский политехнический университет имени Игоря Сикорского»*

Zhygalkevych Zhanna

*Doctor of Economics, Docent,
Professor of Department of Management of Enterprises
National Technical University of Ukraine
«Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute»
ORCID: 0000-0002-5847-1302*

Єфімова Любов Ігорівна

*студентка магістерського рівня вищої освіти
кафедри менеджменту підприємств
Національного технічного університету України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»*

Ефимова Любовь Игоревна

*студентка магистерского уровня высшего образования
кафедры менеджмента предприятий
Национального технического университета Украины
«Киевский политехнический университет имени Игоря Сикорского»*

Yefimova Liubov

Master's Student of the Department of Enterprise Management

National Technical University of Ukraine

«Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute»

ORCID: 0000-0002-2103-5881

**ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ РЕСУРСНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ
ПІДПРИЄМСТВА
ОСОБЕННОСТИ УПРАВЛЕНИЯ РЕСУРСНЫМ ПОТЕНЦИАЛОМ
ПРЕДПРИЯТИЯ
FEATURES OF RESOURCE POTENTIAL MANAGEMENT OF
ENTERPRISE**

***Анотація.** На сучасному етапі розвитку економіки на ефективність діяльності підприємств впливають зовнішні і внутрішні фактори. Від раціонального управління ресурсами великою мірою залежить ефективність процесу управління підприємством. Проблема підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу – це актуальне питання, вирішенню якого і присвячується дана стаття. Ресурси визначаються як можливості, адже вони відтворюють потенціал підприємств щодо кількісних та якісних параметрів виробництва товарів або послуг. Ресурсний потенціал підприємств – це сукупність усіх ресурсів підприємства, що забезпечують можливість отримання максимального економічного ефекту в визначений термін. Для ефективного управління ресурсним потенціалом має бути створена дієва система формування ресурсного забезпечення розвитку підприємства, яка здатна підвищити ефективність господарської діяльності суб'єкта господарювання. У статті проведено дослідження ефективності управління ресурсним потенціалом підприємства на прикладі ПрАТ «Індустріальні та*

дистрибуційні системи» та надана оцінка використанню окремих складових ресурсного потенціалу підприємства. Основну увагу приділено аналізу ефективності використання основних виробничих фондів як бази виробничо-господарської діяльності підприємства. Це дозволить визначити величину резервних можливостей для подальшого розвитку підприємства і сприятиме створенню ефективної системи управління його ресурсним потенціалом. На основі проведеного аналізу на даному підприємстві запропоновано вектор покращення процесу управління ресурсним потенціалом, що потребує подальших досліджень. Результати дослідження надають змогу вітчизняним підприємствам, в тому числі ПрАТ «Індустріальні та дистрибуційні системи», використати на практиці заходи щодо підвищення ефективності раціонального управління ресурсами розвитку з метою поліпшення процесу їх використання.

Ключові слова: ресурси, ресурсний потенціал, матеріальні ресурси, кадрові ресурси, фінансові ресурси, інформаційні ресурси, управління ресурсами розвитку підприємства.

Аннотація. На современном этапе развития экономики на эффективность деятельности предприятий влияют внешние и внутренние факторы. От рационального управления ресурсами во многом зависит эффективность процесса управления предприятием. Проблема повышения эффективности использования ресурсного потенциала – это актуальный вопрос, решению которого и посвящена данная статья. Ресурсы определяются как возможности, ведь они воспроизводят потенциал предприятий относительно количественных и качественных параметров производства товаров или услуг. Ресурсный потенциал предприятий – это совокупность всех ресурсов предприятия, обеспечивающих возможность получения максимального экономического эффекта в срок. Для эффективного управления ресурсным потенциалом должна быть создана

действенная система формирования ресурсного обеспечения развития предприятия, способная повысить эффективность хозяйственной деятельности предприятия. В статье проведены исследования эффективности управления ресурсным потенциалом предприятия на примере ЧАО «Индустриальные и дистрибуционные системы» и дана оценка использованию отдельных составляющих ресурсного потенциала предприятия. Основное внимание уделено анализу эффективности использования основных производственных фондов как базы производственно-хозяйственной деятельности предприятия. Это позволит определить величину резервных возможностей для дальнейшего развития предприятия и будет способствовать созданию эффективной системы управления его ресурсным потенциалом. На основе проведенного анализа на данном предприятии предложен вектор улучшения процесса управления ресурсным потенциалом, что требует дальнейших исследований. Результаты исследования позволяют отечественным предприятиям, в том числе ЧАО «Индустриальные и дистрибуционные системы», использовать на практике меры по повышению эффективности рационального управления ресурсами развития с целью улучшения процесса их использования.

Ключевые слова: *ресурсы, ресурсный потенциал, материальные ресурсы, кадровые ресурсы, финансовые ресурсы, информационные ресурсы, управление ресурсами развития предприятия.*

Summary. *At the present stage of economic development, the efficiency of enterprises is influenced by external and internal factors. The efficiency of the enterprise management process largely depends on the rational management of resources. The problem of improving the efficiency of resource potential is a topical issue, the solution of which is devoted to this article. Resources are defined as opportunities, because they reproduce the potential of enterprises in terms of*

quantitative and qualitative parameters of production of goods or services. The resource potential of enterprises is a set of all resources of the enterprise that provide the opportunity to obtain the maximum economic effect in a certain period. For effective management of resource potential, an effective system of formation of resource provision of enterprise development should be created, which is able to increase the efficiency of economic activity of the business entity. The article studies the effectiveness of resource management of the enterprise on the example of PJSC «Industrial and Distribution Systems» and provides an assessment of the use of certain components of the resource potential of the enterprise. The main attention is paid to the analysis of efficiency of use of the basic production assets as base of production and economic activity of the enterprise. This will determine the amount of reserve capacity for further development of the enterprise and will contribute to the creation of an effective system for managing its resource potential. Based on the analysis at this company, a vector for improving the process of resource management is proposed, which requires further research. The results of the study allow domestic enterprises, including PJSC «Industrial and Distribution Systems», to use in practice measures to improve the efficiency of rational management of development resources in order to improve the process of their use.

Key words: *resources, resource potential, material resources, labour resources, financial resources, information resources, enterprise development resource management.*

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими і практичними завданнями. Управління ресурсним потенціалом займає провідне місце в системі управління розвитком підприємства. Сукупність ефективних структур, форм і методів управління ресурсним потенціалом підприємства може забезпечити позитивний вплив на його діяльність та сприяти підвищенню його

результативності. Необхідність підвищення конкурентоспроможності підприємств вимагає розроблення принципово нових моделей раціонального споживання всіх видів ресурсів.

Наукове значення до вивчення поданої проблематики зумовлено необхідністю оптимального та ефективного використання ресурсного забезпечення для стимулювання підвищення результативності управління господарською діяльністю підприємства. Це допоможе розробити стратегію розвитку підприємства та запропонувати напрями покращення використання різних видів його ресурсів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблеми формування, використання та управління ресурсами підприємств висвітлено в значній кількості наукових робіт вчених-економістів: Ю. П. Майданевича [1, с. 166–167], С. Ларіної, С. В. Мочерного, О. А. Устенка, С. І. Юрія [2, с. 463], І. І. Бочкарьової [3, с. 223], А. Н. Азріліяна [4, с. 894], А. Б. Борисова [5, с. 382], А. Г. Загороднього [6, с. 783], С. О. Микитюка [7, с. 83–88]. Вченими запропоновані різні підходи до визначення сутності терміну «ресурси», розроблені методи аналізу та оцінювання ефективності використання ресурсів підприємства. Проте питання особливостей управління ними потребують поглибленого дослідження.

Формулювання цілей статті. Метою поданого дослідження є поглиблення сутності ресурсного потенціалу та розкриття особливостей управління ним на підприємстві.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасне підприємство, яке прагне визначити перспективи розвитку на майбутнє, має самостійно формувати свій ресурсний потенціал, яким потрібно управляти для ефективного та стабільного функціонування на ринку. Термін «ресурс» – походить від французького – «ressource», що в перекладі означає цінності, грошові кошти та їх джерела, запаси та можливості [8, с. 1013]. Результат взаємодії ресурсів підприємств є важливим чинником для досягнення його

кінцевих цілей та забезпечення розвитку. Оцінка управління ресурсами розвитку підприємства має комплексний характер, тобто отримується у наслідку систематизованого аналізу економічних характеристик функціонування підприємства. Результатом розрахунку та розбору якісних та кількісних характеристик підприємства є оцінка його діяльності.

Аналіз ефективності використання ресурсного потенціалу складається з таких етапів: відбір найбільш важливих видів ресурсів для підприємства, діяльність якої аналізується; оцінювання ефективності використання кожної складової ресурсного потенціалу; на основі отриманих розрахунків оцінювання ефективності використання ресурсного потенціалу в цілому.

Отже, основними елементами ресурсного потенціалу, що становлять ресурсне забезпечення підприємства є:

- матеріальні ресурси. Оцінка матеріальних ресурсів передбачає дослідження потенціальних можливостей предметів та засобів праці, а також технологічних та технічних ресурсів підприємства;
- кадрові ресурси. Дослідження кадрових ресурсів має на меті аналіз продуктивності праці, а також визначення показників плинності кадрових ресурсів підприємства;
- фінансові ресурси. Аналіз фінансових ресурсів передбачає визначення динаміки основних фінансових показників, показників прибутковості підприємства, показників ліквідності та його платоспроможності;
- інформаційні ресурси. Оцінка інформаційних ресурсів підприємства спрямована на дослідження інформаційної системи підприємства та їх технічного супроводження, забезпечення підприємства необхідними кадрами для здійснення його діяльності, аналіз їх кваліфікаційного рівня у сфері інформаційних систем [9].

Нижче запропоновано аналіз ефективності управління ресурсним потенціалом на ПрАТ «Індустріальні та дистрибуційні системи», що входить до групи підприємств «IDS Vorjomi Ukraine» – провідного національного виробника мінеральної води на українському ринку безалкогольних напоїв [10]. Згідно міжнародних стандартів, вода від «IDS Vorjomi Ukraine» визнана еталоном якості і є основним експертом якості природних мінеральних вод, що видобуваються в Україні у заповідних регіонах. У табл. 1 подано динаміку основних економічних показників виробничо-господарської діяльності, наведених в табл. 1.

Таблиця 1

Динаміка основних економічних показників діяльності ПрАТ «ІДС» за 2018–2020 рр., тис. грн.

Показник	2018	2019	2020	Δ 2019/2018		Δ 2020/2019	
				+/-	%	+/-	%
Виручка від реалізації товарної продукції	3 958	4 339	4 172	381	9,63	-167	-3,85
Собівартість реалізованої продукції	2 226	2 685	2 421	459	20,62	-264	-9,83
Валовий прибуток	1 731	1 654	1 751	-77	-4,45	97	5,86
Фінансовий результат від операційної діяльності	262	255	247	-7	-2,67	-8	-3,14
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	280	300	115	20	7,14	-185	-61,67
Чистий фінансовий результат: прибуток	229	244	72	15	6,55	-172	-70,49

Джерело: складено автором на основі [11–13]

З наведених даних у табл. 1, основні економічні показники ПрАТ «ІДС» змінюються нерівномірно. Спостерігається зростання виручки від реалізації продукції протягом двох років: в 2019 р. на 9,63 % в порівнянні з 2018 р., та зниження в 2020 р. на 3,85 % в порівнянні з 2019 р. Це можна частково пояснити кризовими явищами вітчизняної економіки та зниженням платоспроможності населення України. Взагалі ж порівняння

2020–2018 рр. демонструє зріст цього показника на 5,4%. Зростання показника собівартості підприємства відбулося за рахунок обслуговування застарілої матеріально-технічної бази, витрат на обслуговування, зростання частки оплати праці в структурі операційних витрат.

Показник фінансового результату до оподаткування зріс на 7% у 2019 р. порівняно із значенням 2018 р. та знизився більш як удвічі у 2020 р. Така ситуація виникла за рахунок зниження доходів компанії та зростання її витрат. Це характеризує погіршення виробничої діяльності підприємства та потребує аналізу та змін. Показниками впливу до погіршення фінансового стану є зростання операційних витрат підприємства та збільшення собівартості робіт та послуг. Чистий прибуток у 2019 р. збільшився на 6,6% та знизився майже в 3,5 рази у 2020 р., але підприємство збитків не отримало. Зміна чистого прибутку більшою мірою залежала від зміни валового прибутку, що спричинено рівня обсягу реалізованої збільшенням у 2019 р. продукції та зменшенням його у 2020 р.

Таким чином, можна стверджувати, що ПрАТ «ІДС» є прибутковим підприємством, але зниження ефективності необхідно компенсувати за рахунок зниження собівартості.

На наступному етапі запропоновано провести оцінку ефективності використання матеріальних ресурсів на ПрАТ «ІДС». Основні показники, які відображають ефективність використання основних засобів та оборотних активів на досліджуваному підприємстві у 2018–2020 рр. наведено в табл. 2.

Таблиця 2

Аналіз показників використання основних засобів та оборотних активів ПрАТ «ІДС» у 2018–2020 рр.

Показник	2018	2019	2020	Δ 2019/2018		Δ 2020/2019	
				+/-	%	+/-	%
Коефіцієнт зносу	0,62	0,53	0,56	-0,09	-14,52	0,03	5,66

Коефіцієнт придатності	0,38	0,47	0,44	0,09	23,68	-0,03	-6,38
Коефіцієнт оновлення	0,21	0,27	0,25	0,06	28,57	-0,02	-7,41
Коефіцієнт вибуття	0,23	0,26	0,23	0,03	13,04	-0,03	-11,54
Коефіцієнт приросту	-0,06	0,22	0,03	0,28	-4,66	-0,19	-0,86
Фондовіддача	20,34	16,16	11,62	-4,19	-20,58	-4,53	-28,06
Фондомісткість	0,05	0,06	0,09	0,01	20	0,03	50
Фондоозброєність	386,69	460,61	591,27	73,93	19,11	130,67	28,37
Коефіцієнт оборотності оборотних коштів, обороти	5,87	5,2	3,97	-0,67	-11,41	-1,23	-23,66
Тривалість одного обороту оборотних коштів, днів	62,18	70,19	91,93	8,01	12,88	21,74	30,97

Джерело: складено за даними на основі [11–13]

З наведених даних у табл. 2 відстежується тенденція до зменшення ефективності використання основних засобів підприємства, зокрема, про це свідчить зменшення коефіцієнта придатності. Значення коефіцієнту зносу є незадовільним, так як протягом трьох років перевищує 50%, що свідчить про меншу частину тих основних фондів, які є придатними для нормального функціонування компанії. Коефіцієнт оновлення основних засобів поступово спадає, що свідчить про необхідність проведення заходів з оновлення основних засобів задля підвищення ефективності їх використання. Протягом 2018–2020 рр. зменшився показник фондівіддачі протягом усього аналізованого періоду та відповідно збільшився показник фондомісткості компанії, що свідчить про скорочення ефективності використання основних фондів.

Щодо трудових ресурсів, то дані про чисельність працівників та розрахунок продуктивності праці персоналу наведено на рис. 1.

Рис. 1. Показники чисельності штатних працівників (осіб) та продуктивності праці ПрАТ «ІДС» (тис. грн./особу) у 2018–2020 роках

Джерело: побудовано та розраховано за даними [11-13]

На поданому рисунку спостерігається зменшення продуктивності праці на ПрАТ «ІДС». Можна припустити, що це пов'язано з повільним оновленням основних виробничих фондів.

Отже, проведений аналіз ресурсного забезпечення підприємства показав, що оновлення основних фондів відбувається повільно, що вимагає капіталовкладень у ремонт та обслуговування застарілого обладнання та впливає на прибутковість підприємства. Подолати існуючі негативні тенденції на підприємстві вбачається можливим через реалізацію проєкту модернізації обладнання, зокрема замінити машину для розливу та закупорювання. Даний проєкт вплине на зменшення термінів виробництва продукції та операційних витрат, збільшення обсягів реалізації продукції, що призведе до зростання прибутку підприємства, та посприє підвищенню продуктивності праці. Щодо прогнозних фінансово-економічних результатів, то модернізація матиме позитивний вплив на показники оновлення основних засобів та коефіцієнту приросту основних засобів. Також, оптимізувавши потребу підприємства у модернізації обладнання, стане можливим отримання економії фонду оплати праці з причини вивільнення частини працівників, через автоматизацію частини процесу.

З метою формування ефективної системи управління ресурсним потенціалом вважається необхідним оптимізувати корпоративну

комунікацію на підприємстві, перевести підприємство на автоматизовані електронні системи обміну даними, що в свою чергу вирішить проблему зі збереженням інформації, а також дозволить вивільнити кошти за рахунок зменшення адміністративних витрат. Швидкий інформаційний обмін призведе до підвищення результативності всіх важливих напрямків діяльності підприємства. Пропонована інтегрована система автоматизованого контролю і управління ресурсами на ПрАТ «ІДС» наведена на рис. 2.

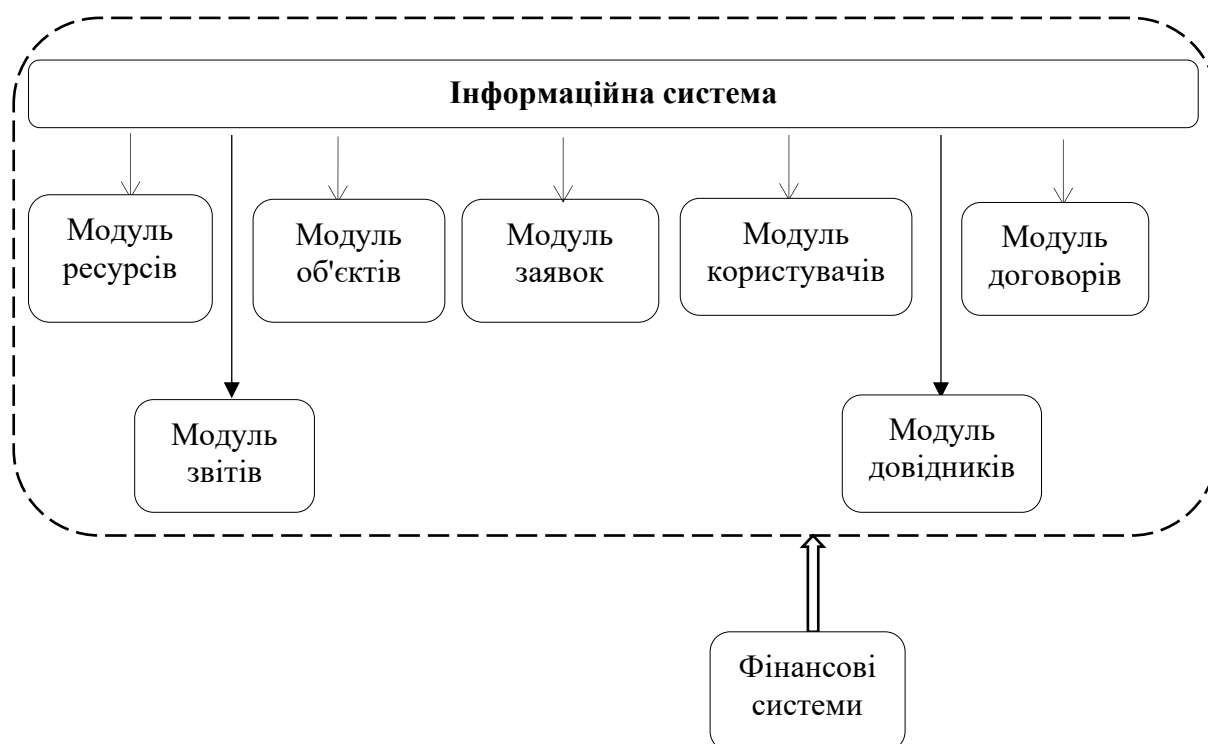

Рис. 2. Схема інтегрованої системи управління ресурсним забезпечення ПрАТ «ІДС»

Джерело: власна розробка

Подана система базується на використанні ERP-системи (автоматизована система планування ресурсів підприємства), яка є комплексом програмних додатків та поєднує в собі засоби для управління більшістю ключових процесів підприємства, ПрАТ «ІДС» автоматизує діяльність співробітників з планування, бюджетування, логістики, ведення обліку, управління персоналом, управління виробництвом тощо, та

дозволить вищому керівництву отримати комплексний стан діяльності підприємства, що робить ERP-систему незамінним інструментом автоматизації операційної діяльності та підтримки прийняття поточних та стратегічних управлінських рішень.

Основою ERP-системи є принцип створення єдиного сховища даних, який включає корпоративну бізнес-інформацію та забезпечує одночасний доступ до неї необхідній кількості працівників підприємства з відповідними повноваженнями. Елементи ERP-системи наведені на рис. 3.

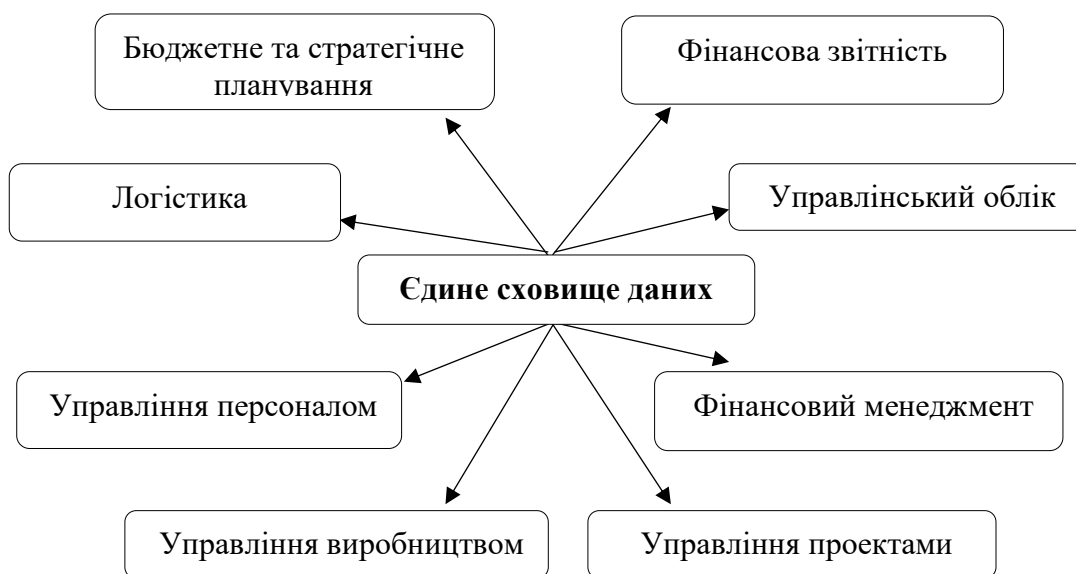

Рис. 3. Елементи ERP-системи за принципом єдиного сховища даних

Джерело: власна розробка

Зміна даних здійснюється через функції (функціональні можливості) системи. Основні функції ERP-системи [14]:

- ведення конструкторських і технологічних специфікацій, що визначають склад виробів, а також матеріальні ресурси та операції, необхідні для їх виготовлення;
- формування планів продажу та виробництва;
- планування потреб у матеріалах та комплектуючих, термінів та обсягів поставок для виконання плану виробництва продукції;
- управління запасами та закупівлями;

- ведення договорів, реалізація централізованих закупівель, забезпечення обліку та оптимізації складських та цехових запасів;
- планування виробничих потужностей до використання окремих верстатів та обладнання;
- оперативне управління фінансами, включаючи складання фінансового плану та здійснення контролю за його виконанням, фінансовий та управлінський облік;
- управління проектами, включаючи планування етапів та ресурсів.

Застосування ПрАТ «ІДС» ERP-системи дозволить використовувати одну інтегровану програму замість кількох розрізнених. Єдина система допоможе управляти обробкою, логістикою, дистрибуцією, запасами, доставкою, виставленням рахунків-фактур та бухгалтерським обліком. На рис. 4 представлено функціональні області програми, які автоматизуються.

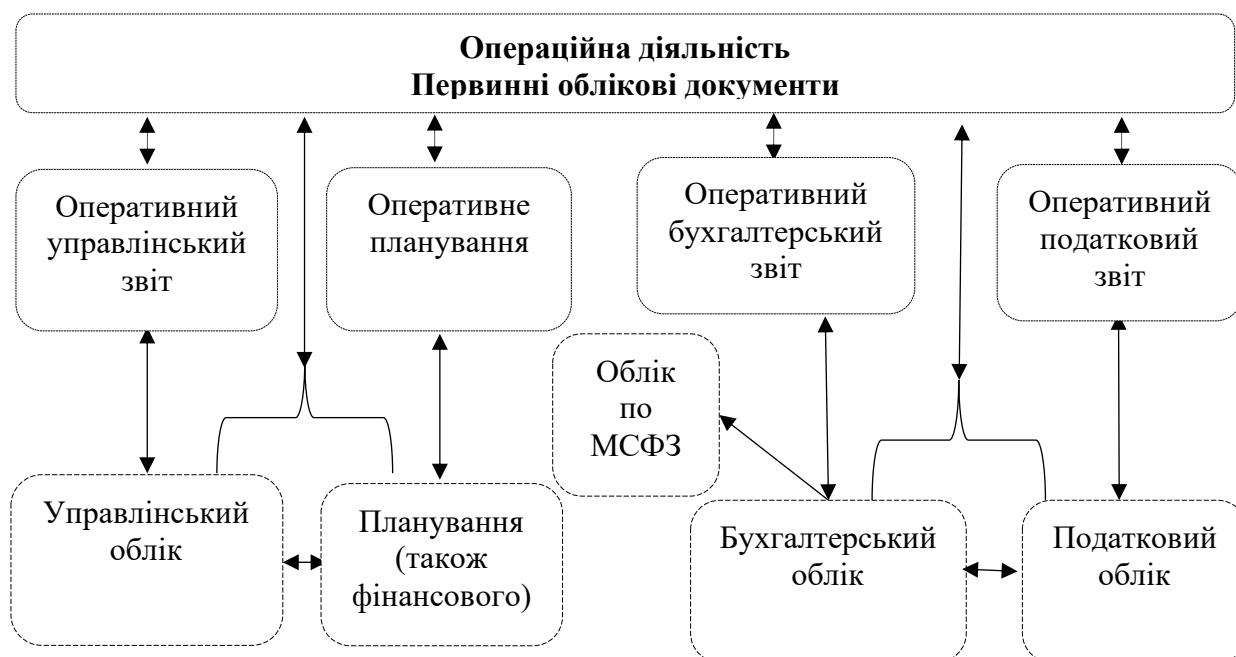

Рис. 4. Основні контури обліку та управління автоматизованої програми

Джерело: власна розробка

У своїй діяльності ПрАТ «ІДС» використовуючи інформаційну систему класу ERP, дозволить якісно покращити та оптимізувати виробництво продукції:

- знизити рівень простою обладнання та висококваліфікованих фахівців;
- скоротити терміни виконання замовлень;
- уникнути зривів плану продажу через перевантаження виробничих ресурсів;
- оптимізувати рух матеріалів та складські залишки;
- зробити процес виробництва прозорим та керованим;
- знизити виробничі витрати;
- підвищити якість продукції [14].

Максимальні можливості надає об'єднана система «ERP+модуль CRM (управління взаємовідносинами з клієнтами)», в ній поєднуються можливості обох систем відразу. «Безшовна інтеграція» дозволить керувати обліковими даними за допомогою бізнес-процесів: передавати їх між завданнями, автоматично створювати нові елементи довідників, проводити документи тощо. Це дасть можливість застосовувати процесний підхід під час автоматизації виробничого підприємства, тобто описувати та автоматизувати бізнес-процеси, налаштовуючи їх зв'язки з обліковою системою. Така методика роботи допоможе керівництву компанії краще зрозуміти, що вони хочуть отримати від системи, а користувачам полегшить виконання роботи, тому що їхнє навчання спрощується, і робота здійснюється в єдиному простому і зрозумілому інтерфейсі.

Висновки та перспективи досліджень у даному напрямку. В поданому дослідженні поглиблено сутність ресурсного потенціалу та розкрито особливості управління ним на підприємстві виробництва мінеральних вод ПрАТ «ІДС». Зокрема, запропоновано етапність аналізу ефективності використання ресурсного потенціалу. На основі проведеного

аналізу було встановлено необхідність удосконалення системи управління ресурсним потенціалом досліджуваного підприємства, що базується на розробленні та впровадженні автоматизованої системи планування, управління та контролю.

Обґрунтовано, що запропоновані заходи дозволять досліджуваному підприємству:

- мати єдиний інформаційний простір з усією необхідною інформацією різних аспектів діяльності підприємства;
- ефективно управляти складськими процесами, договорами та фінансовими потоками і процесами закупівель та продажів;
- ефективно аналізувати роботу каналів збуту та сегментацію цільової аудиторії підприємства.

Отже, наступні дослідження будуть пов'язані з розробкою економіко-математичної моделі взаємодії підприємства з постачальниками ресурсів.

Література

1. Майданевич Ю. П. Визначення активів підприємства та їх класифікація. *Вісник ЖГП*, 2002. № 20. С. 166–169.
2. Мочерний С. В. Економічний енциклопедичний словник: в 2 т. / С. В. Мочерний, Я. С. Ларіна, О. А. Устенко, С. І. Юрій. Львів: Світ, 2005. Т. 1. 616 с.
3. Бочкарева И. И. Бухгалтерский учет: учебник / Под ред. Я. В. Соколова [И. И. Бочкарева, В. А. Быков и др.]. М.: ТК Велби, Изд-во Проспект, 2004. 768 с.
4. Азрилиян А. Н. Большой бухгалтерский словарь. М.: Институт новой экономики, 1999. 574 с.
5. Борисов А. Б. Большой экономический словарь. М.: Книжный мир, 2001. 895 с.

6. Загородній А. Г., Вознюк Г. Л. Фінансово-економічний словник. К.: Знання, 2007. 1072 с.
7. Микитюк С. О. Витоки наукових основ ресурсного підходу. Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. 2010. № 2. С. 83–88. URL: http://www.nbuv.gov.ua/Portal/soc_gum/ppmb/texts/2010_2/10msabrh.pdf
8. Большой энциклопедический словарь / Под ред. А.М. Прохорова. изд. 2-е, перераб. и доп. М.: научное издательство «Большая российская энциклопедия», 1997. 1454 с.
9. Шаманська О. І. Система оцінки ефективності управління ресурсним потенціалом підприємств АПК. *Електронний журнал «Ефективна економіка»*. 2016. №2. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4776>
10. Офіційний сайт ПрАТ «ІДС». Річна інформація емітента цінних паперів (річний звіт) за 2020 рік. URL: <https://www.ids.ua/wp-content/uploads/2021/04/Godovaya-informatsiya-emitenta-za-2020-god.pdf> (дата звернення: 24.11.2021).
11. Офіційний сайт ПрАТ «ІДС». Фінансова звітність 2020. URL: <https://www.ids.ua/wp-content/uploads/2021/04/Finansovaya-otchetnost-SHAO-IDS-za-2020-god.pdf> (дата звернення 24.11.2021).
12. Офіційний сайт ПрАТ «ІДС». Фінансова звітність 2019. URL: <https://www.ids.ua/wp-content/uploads/2020/11/Finansovaya-otchetnost-SHAO-IDS-za-2019-god.pdf> (дата звернення 24.11.2021).
13. Офіційний сайт ПрАТ «ІДС». Фінансова звітність 2018. URL: <https://www.ids.ua/wp-content/uploads/2019/04/Finansovaya-otchetnost-SHAO-IDS-za-2018-god.pdf> (дата звернення: 24.11.2021).
14. Класифікація сучасних систем управління підприємством. URL: <http://um.co.ua/8/8-13/8-132484.html> (дата звернення: 24.11.2021).

References

1. Majdanevych Ju. P. Vyznachennja aktyviv pidpryjemstva ta jikh klasyfikacija. *Visnyk ZhGhP*, 2002. #20. S. 166–169.
2. Mochernyj S. V. *Ekonomichnyj encyklopedychnyj slovnyk: v 2 t.* / C. V. Mochernyj, Ja. S. Larina, O. A. Ustenko, S. I. Jurij. Ljviv: Svit, 2005. T. 1. 616 s.
3. Bochkareva I. I. *Bukhgalterskiy uchet: uchebnik* / Pod red. Ya. V. Sokolova [I. I. Bochkareva, V. A. Bykov i dr.]. M.: TK Velbi, Izd-vo Prospekt, 2004. 768 s.
4. Azriliyan A. N. *Bolshoy bukhgalterskiy slovar*. M.: Institut novoy ekonomiki, 1999. 574 s.
5. Borisov A. B. *Bolshoy ekonomicheskij slovar*. M.: Knizhnyy mir, 2001. 895 s.
6. Zaghorodnij A. Gh., Voznjuk Gh. L. *Finansovo-ekonomichnyj slovnyk*. K.: Znannja, 2007. 1072 s.
7. Mikityuk S. O. Vitoki naukovikh osnov resursnogo pidkhodu. *Pedagogika, psikhologiya ta mediko-biologichni problemi fizichnogo vikhovannya i sportu*. 2010. № 2. S. 83–88. URL: http://www.nbu.gov.ua/Portal/soc_gum/ppmb/texts/2010_2/10msabrh.pdf
8. *Bolshoy entsiklopedicheskiy slovar* / Pod red. A.M. Prokhorova. izd. 2-e, pererab. i dop. M.: nauchnoe izdatelstvo «Bolshaya rossiyskaya entsiklopediya», 1997. 1454 s.
9. Shamansjka O. I. Systema ocinky efektyvnosti upravlinnja resursnym potencialom pidpryjemstv APK. *Elektronnyj zhurnal «Efektyvna ekonomika»*. 2016. #2. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4776>
10. Oficijnyj sajt PrAT «IDS». Richna informacija emitenta cinnykh paperiv (richnyj zvit) za 2020 rik. URL: <https://www.ids.ua/wp->

content/uploads/2021/04/Godovaya-informatsiya-emitenta-za-2020-god.pdf (data zvernennja: 24.11.2021).

11. Oficijnyj sajt PrAT «IDS». Finansova zvitnistj 2020. URL: <https://www.ids.ua/wp-content/uploads/2021/04/Finansovaya-otchetnost-CHAO-IDS-za-2020-god.pdf> (data zvernennja 24.11.2021).
12. Oficijnyj sajt PrAT «IDS». Finansova zvitnistj 2019. URL: <https://www.ids.ua/wp-content/uploads/2020/11/Finansovaya-otchetnost-CHAO-IDS-za-2019-god.pdf> (data zvernennja 24.11.2021).
13. Oficijnyj sajt PrAT «IDS». Finansova zvitnistj 2018. URL: <https://www.ids.ua/wp-content/uploads/2019/04/Finansovaya-otchetnost-CHAO-IDS-za-2018-god.pdf> (data zvernennja: 24.11.2021).
14. Klasyfikacija suchasnykh system upravlinnja pidpryjemstvom. URL: <http://um.co.ua/8/8-13/8-132484.html> (data zvernennja: 24.11.2021).